

ŠTATELJI! Prosim, pogledajte številke Vaše in splošne je list imeti na ...

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 56 - 8t. - 50

NEW YORK, TUESDAY, MARCH 21, 1944 - TORE K, 21. MARCA, 1944

VOLUME LII. - LETNIK LII.

NEMČIJA ZASEDLA MADŽARSKO

Poročilo iz Stockholma naznanja, da so tekom zadnjih dni preteklega tedna prihajale na Madžarsko nemške čete, da jo s silo obdrže v ošškem taboru. Hitler je od Madžarske zahteval večjo pomoč proti napredujočim Rusom, toda Madžarska je prošnjo odklonila.

Adolf Hitler je poklical regenta admirala Horthyja in najvišje madžarske častnik v svoj glavni stan, kjer je od njih zahteval še večjo vojaško pomoč. S Horthyjem v glavnem stanu so bili vnanji minister Jeno von Ghyezy, vojni minister Csaty in gen. Franz Szombathelyi, šef madžarskega generalnega štaba. V Hitlerjev glavni stan so prišli v soboto dopoldne, predno so Nemci pričeli prihajati na Madžarsko, tako da so ob času zasedbe bili izven svoje dežele.

Reuterjevo poročilo pravi, da je Hitler Horthyja in ministra Ghyezyja v resnici držal kot ujetnika, ko so Nemci vdrli na Madžarsko.

Ze nekaj tednov so bili Nemci proti Madžarom zelo prijazni, toda nemške čete so se med tem zbirali okoli meje. Neko poročilo pravi, da so nekateri Nemci naklonjeni Madžarom sodelovali pri pripravah za zasedbo dežele.

Madžarsko poslanstvo v Bernu v Švici je prejelo sporočilo, ki pravi, da se Madžari po celi deželi upirajo Nemcem. Madžarski kmetje se bojujejo z nemškimi manjšinami. Na avstro-ogrski meji so v teku boji med četami, ki so ostale zveste admiralu Horthyju, in med nemškimi četami.

Berlinski dopisnik švedskega lista "Tidningen" poroča, da je dr. Paul Schmidt v Berlinu rekel, da je Hitler moral zasedeti Madžarsko, da okrepi svojo južno fronto proti Rusom, ki že prihajajo v Besarabijo.

Neko drugo poročilo pravi, da je bil rumunski ministrski predsednik maršal Ion Antonescu nedavno pri Hitlerju v njegovem glavnem stanu in da mu je Hitler rekel, da se mora rumunska meja za vsako ceno braniti.

Nadaljnje poročilo iz Berlina v Stockholmu pravi, da je Hitler takoj, ko je izdal povelje za zasedbo Madžarske, pridržal admirala Horthyja in njegove spremljevalce. Najbrže se še sedaj nahajajo kot talci v bližini Hitlerjevega glavnega stana.

V Stockholmu so diplomatski krogi mnenja, da se bodo Madžari uprli proti Nemcem in še posebno v Karpatih, medtem ko se bodo na jugu pridružili maršalu Titu.

Madžarski radio Kossuth, ki ga upravlja madžarska vojaška oblast in še ni prišel Nemcem v roke, pozivlja ves madžarski narod, da se z vseni sredstvi upira Nemcem.

Ob koncu tedna so nemški gestapovci aretirali vse odličnejše madžarske politike in armadne častnike v Budimpešti. Neko nepotrjeno poročilo, ki je prišlo v Stockholmu pravi, da je bil aretiran med drugimi tudi ministrski predsednik Nikolaj Kallay.

Rusi so zavzeli važne kraje

Rdeča armada, ki prodira na šestih različnih krajih v Ukrajini in v Besarabiji, je včeraj osvobodila važno industrijsko in železniško središče Vinico-Mogilev-Podolski ob Dnjestru in 115 drugih obljudenih krajev, vsled česar ima feldmaršal Fritz von Mannstein še manj priložnosti, da umakne svojo armado iz južne Ukrajine.

Padee Vinice in Mogilev-Podolskega je maršal Stalin oznanil včeraj v dveh dnevnih poveljih. Vinica in Mogilev-Podolski sta zelo velike važnosti in so zato v Moskvi obhajali njuno zavzetje s topovskimi salvami. V južni Rusiji imajo Nemci sedaj samo še dve železnici, ki peljeta v Besarabijo in dalje v pravo Rumunsko.

Rdeča armada je včeraj tudi napredovala v svojem prodiranju proti Lvovu. Zavzet je bil Lešnjav, 53 milj severovzhodno od Lvova. To je naj-

Iz Jugoslavije

London, 19. marca. — Današnji komunikacije jugoslovanske Osvobodilne armade se glasi:

Naše čete pri Sremski Solci so izvedle nekaj uspešnih operacij proti sovražniku. Druge jedinice so uničile nemški oklopni vlak med Prijedorom in Ovakom.

Mihajlovičevi četniki, ki se bore skupno z Nemci proti osvobodilni vojski, so doživeli dva huda poraza pri Banja Luki in v vzhodni Bosni.

Edinice 8. Krajinske brigade so napadle četnike iz Banja Luke, ki so bili pod poveljstvom Drenovića. Sedemdeset četnikov je bilo tekom spopada ubitih, šestdeset pa je bilo ranjenih ozir. zajetih.

V vzhodni Bosni je bila likvidirana ena četniška skupina pri Hanpijesaku.

Med krajema Bugojno in Vukuf je bila hudo poražena nacijska S. S. kompanija, ki je pripadala diviziji Priue Evgen.

Na desnem bregu reke Lim so naše čete izvojevale več uspehov v spopadih z Nemci in Mihajlovičevimi četniki.

V Makedoniji se bore čete 1. Makedonske divizije proti bolgarskim satelitskim vpadnikom in proti Mihajlovičevim četnikom.

Slavonske osvobodilne jedinice so uničile vlak na glavni progi med Belgradom in Zagrebom.

Tekom bombardiranja Zadra v Dašmaciji je bilo ubitih več sovražnih častnikov in moštva.

Tekom ofenzive v Sloveniji je bilo ubitih 900 Nemcev

London, 17. marca. — Po poročilih podanih po UP je Svobodna Jugoslavija koncem preteklega tedna naznanila posledice in uspehe bojev tekom nemške ofenzive v Sloveniji, s katero so nameravali naciji docela zdrobiti odpor slovenskih borec za osvobojenje. — Nemci so izgubili tekom ofenzivnih bojev 900 mrtvih in mno-

Tito zavrnil Petrov kabinet in njegove točke

Maršal Tito je danes potom besednika v Londonu podal noto iz katere je razvidno, da bo nasprotoval vsaki formuli reševanja jugoslovanskih notranjih konfliktov in vojaških vprašanj, ako bo ista stremela za obdržanjem monarhije pod kraljem Petrom II., in to iz razloga, ker Petrova vlada s Purićem na čelu ne priznava provizorične ljudske vlade v Jugoslaviji, kakor tudi ne Tita, kot poveljnika jugoslovanske vojske.

Titoovo zavrnitev Petrovega sedanjega kabineta, katerega je na čelu Božidar Purić, je dal v javnost dr. Boris Furlan, profesor ljubljanskega vseničlišča in predsednik Združenega odbora južnih Slovanov v Londonu.

Izjava je prišla baš v času, ko so se angleški in jugoslovanski (kraljevaški) voditelji pripravljali, da preidejo iz predpripravnih razgovorov v konferenco, iz katere so upali, da izide kak kompromis glede vladne uprave v Jugoslaviji. Mladi monarh Peter je prišel v London s Purićem pred enim tednom in oba sta vzpostavila stike s premierjem Churchillom in vnanjim ministrom Edenom v nadi, da se bo našel način razrešenja jugoslovanske zadeve v prid zamejni vladi in Mihajloviću, ki je kraljevi vojni minister in katerega četniki odprto stopajo v boj proti Osvobodilni vojski, kakor je to dnevno razvidno iz poročil Osvobodilne fronte.

Sedanja znamenja kažejo, da bo kralj Peter, po nasvetih Angležev in z njih odobritvijo formiral nov kabinet iz katerega bi bil izpuščen sedanji ministrski predsednik Purić, vključeni v novi vladi pa bi bili predstavniki Titovega gibanja ter drugih etniških in strankarskih skupin. Bojni spor med Titom in Mihajlovićem pa bi bil s tem zaključen, ker bi se dal obenema status vrhovnih vojaških poveljnikov.

Izjava pa, ki jo je objavil danes Furlan, izključuje take možnosti, ker pravi: "Tito ne priznava takozvane jugoslovanske vlade v zamejstvu, v Kairu, katera je očitno zopet prenesla svoj sedež v London."

Izjava pridelaja tudi, "da je možnost kompromisa izključena."

Furlan je v izjavi zahteval tudi, da dobi provizorična vlada Jugoslavije pravico do zastopstva v Sredozemskem odboru, dalje v U. N. R. R. A. ter v zavezniški komisiji ali odboru za vojne zločine "in to se prej, kot se reši vprašanje priznanja."

Boj v Cassinu

Novozelandska infanterija je vdrla v Continental hotel, ki so ga razbili tanki in topovi ter je uničila zadnjo nemško močno postojanko v porušenem Cassinu.

Pri vsem tem pa nemški "zeleni hudci", katerim poveljuje general Richard Heidrich in ki so ponoči dobili ojačenja po zemeljskih hodočnikih, še vedno drže nekaj postojank.

Associated Press poroča, da so Nemci v nedeljo iz Continental hotela razobesili belo zastavo, ko so Novozelandski hotel že skoro popolnoma porušili, in posadka se je podala. Nemci so že dva dni imeli voblast, ko pa so bili proti večeru odpeljali v ozadje, so še vedno hodili v trdem vojaškem koraku.

Navzile temu, da se je posadka hotela podala in je bilo 100 Nemcev ujetih, so Nemci v bližini še vedno našli nekaj kritja za obrambo. Te postojanke uničujejo zavezniki z možnarji in strojniciami.

Maršal Tito izrekel zahvalo borcem

Maršal Tito je izrekel posebno zahvalo borcem in političnim delavcem pripadajočim 45. diviziji, katera se je izredno izkazala v bitkah pri Prijedoru in Ljubiji, kjer je sijajno branila, v kljub težkim žrtvam, osvobodeno ozemlje in preprečila sovražniku vdor na to svobodno zemljo. Omenjena divizija pripada 5. zboru Osvobodilne vojske.

Na fronti v okolju Bihača v Bosni so skušali Nemci prodreti v smeri proti Otrčacu, toda so bili potisnjeni nazaj.

V predelju med rekama Savo in Uno so osvobodilne čete uničile sovražno kolono. Enako je bila na fronti pri Lastvi uničena po osvobodilnih četah Liške brigade nemška kolona vojaštva.

VELIKO FRANCKOSKO PRISTANIŠČE

Slika kaže Boulogne, veliko francosko pristanišče v Francoskem kanalu, ki so ga bombardirali zavezniški aeroplani.

"GLAS NARODA"
 VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slavonic Publishing Company, (A Corporation)
 Frank Baker, President; Ignace Hudec, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
 Place of business of the corporation and addresses of above officers:
 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.
 Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
 \$7.-; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.-.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenem sobot, nedelj in praznikov.
 "GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
 Telephone: CHelsea 3-1243

TITOVA VOJSKA
 (Nadaljevanje.)

Razvoj partizanske vojske je bil trd in krvav in njen se-
 stoj je važen ne samo kot zgled armade, ki bo zmagala v tej
 vojni, temveč tudi kot zgled dežele, ki jo hoče jugoslovanski
 narod vstvariti po tej vojni.

Partizanska vojska se je razvila iz neprestanega gueril-
 skega odpora, ki je butnil na dan po nemškem vpadu v Jugo-
 slavijo v aprilu leta 1941. Redna jugoslovanska armada se je
 zadržala v sedmih dneh, vlada pa je zbežala iz dežele. Spočet-
 ka so bili guerilci osamljeni, skrivali so se po gozdih in niso
 imeli zveze z nikomur. Nato so to gibanje pričeli organizirati
 najprej komunisti, ki jih vodi Tito, katero ime ne pomeni prav
 nič drugega, kot če je komu ime Janez. Njegovo pravo ime je
 Josip Broz.

Četudi pa se je to gibanje pričelo kot komunistično, v
 resnici nikdar ni bila komunistična vstaja; bilo je vedno na-
 rodno gibanje, ki vključuje vse sekte in stranke. Edina zahte-
 va za sprejem je pripravljenost ubijati fašiste. Ko je giba-
 nje narasčalo, so prihajali novi voditelji iz vrst, katere je
 narod sam izbral. Tito je ostal na čelu, toda različne gueril-
 ske skupine niso imele častnikov in smer politike je bila do-
 ločena na zborovanju.

Ko pa so guerilci postajali vedno bolj uspešni, so bili parti-
 zanski oddelki stopnjevale sestavljeni v redne armadne sku-
 pine. Orožje, ki je bilo vzeto Nemcem in Italjanom, je pričelo
 prihajati v njihove roke. Okoli armade je nastalo celo zala-
 galno omrežje, ki ga je organiziral narod. Vedno se je pri-
 glašalo več prostovoljcev, ki so se splazili skozi nemško črto.

1. maja 1943 je najvišje poveljstvo izdalo razglas, po ka-
 terem so bili imenovani častniki za partizansko armado. Ti
 častniki so bili moške, ki so vodili svoje skupine ves čas in so
 jih vojaki sami izbrali kot najhrabrejše in najsposobnejše.

Partizanske vrste so večali moške in ženske iz cele Jugo-
 slavije. Svoje orožje domačega izdelka so zamenjali z naj-
 novjšim ozirom orožjem in se sedaj bojujejo z nemškimi
 tanki in nemškimi protizračnimi topovi. To je bil oddaljen
 krič iz noči krvave preteklosti, ko je 100 guerilcev, oboroženih
 s koli, napadlo celo nemško garnizijo, da so dobili puške in ma-
 netičjo, kar so krvavo potrebovali. 1. maja 1943 so guerilci po-
 stali ponosna in mogočna armada.

Armada pa je različna od vsake druge armade na svetu.
 Sestavljena je iz moških in iz ženskih bojevnikov in v neka-
 terih brigadah je po 20 odstotkov žensk. Ženske imajo v ar-
 madi isto veljavo kot moški.

Partizanska armada je razdeljena na deset zborov, ki so
 zopet razdeljeni v divizije, brigade, bataljone in stotnije. Tem-
 neljna boroča se skupina je bataljon: ena sama stotinja malo-
 kolaj gre v boj, razun če je na kakem posebnem poslanstvu.
 Stotniji poveljnjeta armadni častnik in politični uradnik.

Politični uradniki niso zastopniki kakne posebne stranke,
 temveč predstavljajo v celoti osvobodilno gibanje. Nad 70
 odstotkov med njimi nima nikakega aktivnega političnega o-
 zadjaja pred vojno. Političnega uradnika izvolijo izmed sebe de-
 legati stotnij. Poglavitna naloga delegatov in političnih za-
 stopnikov je vstvarjati vojno moralo in slogo med vojaštvom.
 Vsaka stotinja ima sejo najmanj enkrat na teden. Na seji
 predseduje politični uradnik in na njej smejo vojaki predložiti
 svoje pritožbe. Na teh sejah politični uradnik tudi poroča o
 političnih problemih, ki so nastali od zadnje seje, razpravlja
 o splošnem političnem in vojnem položaju v Jugoslaviji in
 drugod ter vodi razpravo o vsaki stvari, ki jo sproži kak vo-
 jak. Drugo delo političnega uradnika pa je, da gleda na to,
 da v stotniji ne pride do kaknega verskega ali plemenskega
 spora. Tekom bitke je vedno v boju s svojimi ljudmi.

(Pride še.)

BADOGLIO IN SOVJETSKA RUŠIJA

Napisal Donald Bell

(ONA). — Zelo malo verjet- prav še dalje kot Rusija, s tem
 no je, da je premier Stalin na- da je nekako uradno odobril
 klonjen maršalu Badogliu, ali Titov pokret. A Kremlin vra-
 pa italijanskemu kralju Vik- ka, kar je prejel, in kot prvi
 torju Emanuelu. Ako je temu priznava Badoglijev režim.
 tako, kaj je potem skrivitega
 pod izmeno ambasadorjev med
 moskovsko vlado in ono v Ba-
 riju?

Predvsem nam to dokazuje. Razven teh poglavitnih mo-
 tivov, ki izvirajo iz velike med
 narodne politike, je še nekaj
 drugih razlogov, ki se tičejo iz-
 ključno Rusije, in njene poseb-
 da je složnost med tremi pogla-
 vitnimi svetovnimi vesilami: in-
 Ameriko, Britanijo in Rusijo, toda kljub
 mnogo večja in bolj tesna, kot
 smo mogli domnevati v zad-
 njem času na podlagi prere-
 kanj, ki so nastala v preteklih
 tednih. Na eni strani se je po-
 udarjalo, da je sklenila Rusija
 poslati svojega ambasadorja v
 Italijo ne da bi se bila popreje
 posvetovala z vlado in Velike
 Britanije in Amerike, dočim je
 prišla iz Londona vest, da ta
 diplomatska poteza nikakor
 ni bila nepričakovana. Prizna-
 ti je treba seveda, da je vzpo-
 stavljenje diplomatskih odno-
 šajev med Rusijo in Italijo zelo
 prijetna vest, tako za britan-
 sko, kot za ameriško vlado.

Ako bi prvi korak na polju
 teh diplomatskih pogajanj z
 vlado maršala Badoglija izve-
 den na strani anglo-saških ves-
 lesil, bi se bil pojavil notranji
 odpor proti tej meri, ki bi bil
 mnogo močnejši. Zdaj pa mo-
 rajo kritiki Badoglijevega reži-
 ma v anglosaških deželah —
 prav kot onih 6 proti fašistič-
 nih italijanskim strank — brez
 nadaljnega vzeta na znanje dej-
 stvo, da je politika vseh treh
 vesil enotna kar se tiče itali-
 janskega vprašanja.

Drugo vprašanje je nasled-
 nje: Zakaj se je Sovjetska Ru-
 sija postavila na stran zahod-
 nih vesil na tak način, da bo
 s tem brez dvoma zgubila ne-
 kaj svojih privržencev v libe-
 ralnih krogih Velike Britanije,
 Amerike in evropskega konti-
 nenta? Samo dvojno odgovorov
 je možnih, ki dajejo pojasnilo:

Prvič, da je invazija evropske
 celine in morda tudi Balkana
 neposredno pred nami, ter da
 Rusi radi tega nočejo, da bi
 mogli politični zapletljaj ka-
 kršnekoliv vrste motiti te voja-
 ške operacije. Ali pa, drugič,
 da so začele sfere političnega
 vpliva stopati na dan z večjo
 jasnostjo, tako da se je Rusom
 zdelo umestno pokazati in pri-
 znati, da imajo v Italiji Angle-
 ži vodilno in odločujočo vlogo.

Tedne in tedne je že tega,
 kar v ruskih časopisih ni bilo
 več nobene kritike glede anglo-
 ameriških operacij. Pomnože-
 no bombardiranje, nenadno iz-
 igravanje irskega vprašanja,
 veliki manevri na Bližnjem
 vzhodu, dejstvo, da se pojav-
 ljajo komando čete v Jadrans-
 kem in Egejskem morju —
 vse to oznanja ponadlansko
 ofenzivo. Sovjetska Rusija je
 zadovoljna z zavezniškim sode-
 lovanjem v vojaškem pogledu
 in se dobro zaveda tudi še pre-
 ko tega, da bo politični vpliv
 zahodnih vesil v gotovih pre-
 delih Evrope močno narasel
 ko bodo te vojaške operacije v
 polnem razmahu. Nesпамetno
 bi bilo, ako bi Rusi hoteli ovi-
 rati ta naravni razvoj in se
 protiviti narasčajočemu voja-
 škemu vplivu zahodnih vesil —
 mnogo bolj velja, ta razvoj
 predvidevati in podrediti svo-
 jemu politiku temu dejstvu.

Toda tudi zahodne vesile
 so se upognile in priznale na-
 rasčajoči vojaški vpliv in po-
 litično silo Sovjetske Rusije v
 nekaterih drugih delih Evrope.
 Najbolj jasno je pokazal to sta-
 lišče govor premierja Churchill
 la v House of Commons dne 22.
 februarja, ko je dejal, da se
 ruske zahteve glede zahodnih
 meja Sovjetske Rusije obenem
 "pravične in umestne" ter ta-
 ko posebno toplo govoril o Ti-
 tu. Rusko priznanje Badogli-
 jeve vlade je nekakšna izmen-
 java. Churchill je šel prav za-

**NAPOLÉONOVA SABLJA
 V MOSKVI.**

Zgodovinski muzej v Moskvi
 je dobil kot dar rdeče armade
 Napoleonovo sabljo z napisom
 "N. Bonaparte, prvi konzul
 francoske republike." Sabljo
 je dobil Napoleon po svojem
 povratku iz Egipta in jo je no-
 sil, ko so ga poslali na otok
 Elbo. Ruski grof Kuvvalov, ki
 mu je ruski car Aleksander I.
 naročil, naj pregnanega cesar-
 ja spremlja na Elbo, je dobil
 sabljo v dar od samega Napoléona.
 Po ruski revoluciji je
 oddelek rdeče armade zaplenil
 premoženje naslednikov grofa
 Kuvvalova, in eden izmed rde-
 čih vojakov se je polastil zgo-
 dovinske sablje, ne da bi vedel,
 kakšno vrednost ima. Vojak je
 bil nepismen in seveda ni znal
 prečitati graviranega stavka v
 ročaju sablje. Po zmagi boljšev-
 vikov je vojak izročil sabljo
 svojemu poveljniku. Sabljo je
 romala na to v muzej rdeče ar-
 made odtod pa v zgodovinski
 muzej v Moskvo.

ROJAK SE JE PONESREČIL

Splošno poznani rojak Mar-
 tin Zelene iz Woodside, L. I.,
 se je prejšnji teden ponesrečil
 pri mizarškem delu v tovarni
 Leva roka se mu je spesnila in
 zgrabila ga je žaga in mu od-
 rezala mezinico in prstanece pri
 srednjem členu, sredinec pa
 pri gornjem členu. Prepeljan je
 bil v bolnišnico, iz katere pa
 so ga čez dva dni izpustili. Se-
 danj se zdravi doma, toda hodi
 še vedno v bolnišnico na obve-
 zovanje. Želimo mu, da se čim
 prej pozdravi!

VEZUV BRUHA OGENJ

Ognjenik Vezuv blizu Napolja
 je zopet začel bruhati iz svoje-
 ga žrela ogenj in lavo. Proti
 nebu skačejo visoki stebri raz-
 topljene lave in črni oblaki di-
 ma. Lava se v globokih poto-
 kih valj po pobočju.

Lava je dospela do San Se-
 bastiana, ki ima 2500 prebi-
 valcev. Zadel je najprej zida-
 no hišo, v kateri je mnogo let
 živel Giuseppe Battaglio s svo-
 jo ženo Marijo in 6 otroci.

Zavezniško poveljstvo je u-
 kazalo prebivalcem izseliti se,
 kakor tudi iz bližnje vasi Mas-
 sa di Somma.

Med gledalci je tudi polkov-
 niki Charles Poletti, vojaški go-
 verner poljskega okraja in
 bivši guvernator države New
 York. Poletti vodi izseljevanje
 prebivalstva in je obljubil, da
 bodo zavezniški ljudem dali do-
 volj živeža.

**TO JE KNJIGA, KI JO BOSTE RADI
 IZROČILI SOSEDU, DA JO PREČITA**

**THE INCREDIBLE
 TITO**

Man of the Hour

V angleščini izpod peresa slovitega pisatelja
Howard Fast-a

Povest o bojih Jugoslovanov za svobodo, o če-
 mer ni bilo pisano še nikdar poprej.

"Najbolj razburljiva povest
 v 27 letih!"

Stane 25c v uradu — 30c po pošti.

Ker je zaloza teh knjižic zelo omejena, je priporočljivo, da pošljite
 naročilo prej ko mogoče. K naročilu priložite v dobrem zavrtiku
 gotovino oz. znakke (Združenih držav). — Naročite lahko pri:

**KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING
 COMPANY**

216 West 18th Street New York 11, N. Y.

RAZGLEDNİK

NORČEVANJE IZ VOJNE

Naslednje povestice pridejo
 iz zasedenih dežel. Nekatere
 so ponatisnjene iz podtalnih li-
 stov, nekatere pa so prinesli a-
 meriški vojaki, ki so se vrnili
 domov:

Holandska:
 Nek star Holandec se je raz-
 govarjal s holandskim kvizitio-
 gom Antonom Mussertom.
 "Kaj pa boste delali," ga
 vpraša Holandec, "ako bodo
 zavezniški zmagali?"
 "Nič posebnega," mu je od-
 vrnil Mussert. "Ako zavezniški
 zmagajo, bom vzel klobuk in
 suktnjo in bom šel."
 "Dobro, kaj pa boste pokri-
 li s svojim klobukom?"

Rumunska:

Prizor v oddelku železniško-
 voza: nemški častnik, rumun-
 ski častnik, stara gospa, mlado
 in prikupljivo dekle. Vlak za-
 pelje v predor. Potniki najprej
 slišijo poljub, nato pa močno
 zausojico. Vlak pripelje na sve-
 tlo. Vsakdo molči.
 Stara gospa si misli: "Kako
 dobro dekle je. Zares sem jo
 dobro vzgojila. Tako dobro ob-
 našanje in taka korajžja!"

Dekle si misli: "Zakaj je
 stara mati vdarila moža? Že
 precej stara je in prav gotovo
 se ne bi branila poljuba. Vse-
 eno pa ne bi verjela, da bi mo-
 gla dati tako hudo zausojico."
 Nemški častnik si misli: —
 "Dobri ljudje s oRumunci. Ne
 znanjo samo vkraštiti poljuba,
 temveč znajo tudi tako uredi-
 ti, da so tepeni njihovi sode-
 di za to, kar storijo."

Rumunski častnik pa misli:
 "Kako premeten sem. Poljubim
 svojo roko, nato pa vdarim
 nemškega častnika."
 In vse to je povzročil želez-
 niški predor.

Francija:

Stara ženica se izprehaja s
 svojim psom po Boulevard
 Montparnasse v Parizu. Nem-
 ski častnik se vstavi in boža
 psa. Častnik se trudi, da je
 prijazen. Govori o vremenu in
 o barvi neba. Žena tiho odgo-
 vori, častnik pa nadaljuje: —
 "Oh, nebo je tako krasno, pa

pogledajte ulice! Tako puste in
 prazne so! Ali je to vaš Pariz,
 vaš smehljajoči se, vaš razpo-
 sajeni Pariz?"

Žena ostro pogleda častniku
 v oči in pravi: "Gospod, priti
 bi morali, kadar vas ni bilo tu-
 kaj."

Italija:

Ameriški vojak govori z ita-
 ljanskim vojnim ujetnikom.
 "Kaj pa boste napravili, ko
 bo vojna končana in ko boste
 odšli na svoj dom?"
 "Kupil si bom staro kolo in
 se bom peljal okoli cele Nem-
 čije."

"Dobro je to; kaj pa boste
 delali popoldne?"

Belgija:

Nemški turist izstopi iz vlat-
 ka v Liege, pusti svoj kovček
 na postaji in steče po cigarete.
 Ko se čez nekaj minut vrne,
 kovčeka ni bilo nikjer. Gre k
 načelniku postaje in pravi: —
 "Kakšen kraj pa je to? Komaj
 za sekundo pustim kovček, ko
 pa se vrnem, ga ni nikjer."

"Mi je žal, zelo žal! Slabo
 je, pa še pot ne tako slabo, kar
 se je prejšnji teden dogodilo
 mojemu prijatelju. Ko je prišel
 v Pottsdam, je pustil kovček v
 čakalnici in je šel pit pivo. In
 ko se je vrnil — ne več kot
 tri minute pozneje — je cela
 postaja izgnila, gospod."

Severna Afrika:

V Alžiru si pripovedujejo
 smešnice in naslednja pride
 v poštev po vojni.

Prizor je v Berlinu kmalu po
 končani vojni. Velik črn avto-
 mobil se vstavi pred inform-
 acijskim uradom, Stasit gos-
 spod govori nemško, pa vtakne
 vmes tudi kako angleško besed-
 do.

"Prosim, oprostite," pravi.
 "Nekoliko sem pozabljiv in tu-
 kaj je dolgo nisem bil. Kaj se
 je zgodilo s tem, o, kako se že
 piše, s tem možem z majhnimi
 brčicami?"

"O, mislite Hitlerja?"
 "Da, da! Kaj je ž njim?"

"O, godi se mu dobro. Živi
 na deželi in si ubija čas s sli-
 kanjem."

"Tako, tako. Kaj pa je oni
 možak, tisti debeluhar, ki je
 navadno nosil toliko kolajnu?"
 "Goering, gospod?"

"Da, da, Goering. Kje je?"
 "Ina zelo dobro iščo trgo-
 vino s cerkvenimi svetinjica-
 mi."

"In oni pritlikavec s kopi-
 tasto nogo? Ne spominjam se
 več, kako se piše."

"Gotovo mislite Goebbelsa.
 Je ravnatelj peke oglasovalne
 družbe in je zelo zaposlen."

"Tako, tako."

"Kot vidim, že dolgo niste
 več bili z nami v stiku. Ali
 smem vprašati, kako se piše-
 te?"

"Seveda, prijatelj. Moje ime
 je lord Hess." (Rudolf Hess,
 ki je z aeroplanom iz Nemčije
 pobegnil v Anglijo.)

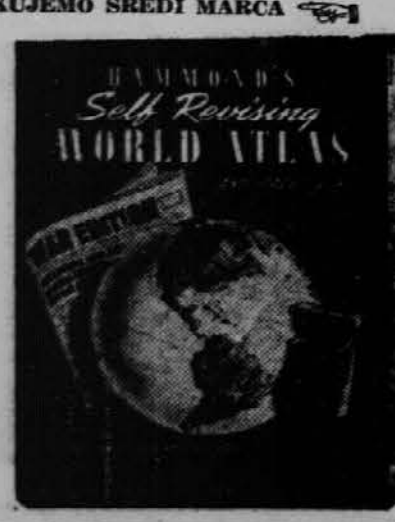
NOVO ZALOGO PRIČAKUJEMO SREDI MARCA

NOVA IZDAJA
 Hammondov
**SVETOVNI
 ATLAS**

V njem najdete zemljevide
 vsega sveta, ki so tako po-
 trebni, da morate slediti da-
 našnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.
 Cena 50 centov

Naročite pri: "G L A S U
 NARODA", 216 West 18th
 Street, New York 11, N. Y.

**SKLEPNIH
 MISICAH**

**DO-BITE
 PAIN-EXPELLER**

Od leta 1897...
 Zanesljiv učinkovit za zdravljenje

Kratka Dnevna Zgodba

MILAN PUGELJ

CARMEN

(Konec.)

Občinstva je bilo mnogo. Jalen gleda v strop. Tam po prostoru je sijala prazniška razsvetljava in iz lože se je pogledavalo mnogo lišpavih obrazov. Vse se je svetilo, gibalo in šumelo. Pod odrom so pričeli goleti uglašati godala. Cvičenje njihovih instrumentov je bilo vedno hušje in obilnejše. Violinist je poskusil par pasaj, isto si je privoščil flavtist. Na to sta se izkazala v par kadencah še celist in eden izmed klarinetistov. Vmes je pomraval bas.

Prišel je kapelnik, luči so ugasnile, godba je pričela z overturo.

— Temperamentno! je kimal Jalen, stal v loži in piekrižal roke na prsih. Nad čelom ni imel več las, njihova rast se je pričela šele sredi temena. Okrog nosu so se mu začrtale v kožo ostre poteze. Otroka sta bila lepa, nekoliko bleda, oba temnih las.

Predigra je izzvala bučen aplavz. Ko se je občinstvo pomirilo, se je zastor naglo dvignil. Kmalu zatem je planila na oder Carmen. Jalen je nastavljal kukalo.

— Salament, si je mislil, in se pri tem nekoliko smehljaj kako se suče in vihti! Kako strastno pogleduje tenorista in kako strastno zabavlja po nava di čeznjaj.

Po gledališču je bilo tiho. Carmen je pela, se vila okoli mladega Jozeja in mu vrgla na zadnje rdečo rožo. Peja je ravno pesem: "Ljubav doma je pri ciganih." in Jalen ji ni mogel pomagati drugače, kakor da se je spomnil skrivoma in smehljaje.

— To je tista pesem, ki jo prepeva vse dopoldne pri dekli v kuhinji. In dekla je poje že ravno tako, kakor ona in komiji jo znajo, učenci in hlapci. Sploh cela hiša zna "Ljubav doma je pri ciganih."

Sinček je potegnil očeta za suknjo in rekel:

— Kako mama skače!

— Neprijetno, je šinilo Jalenu po mislih. Zoprno! Bolje bi bilo v takih slučajih otroka pustiti doma.

Hčerka je skrila obrazček za naslonjalom in se tiho smejala. Carmen je pela in igrala v splošno zadovoljstvo. Zdjaj so jo pripeljali na oder, zdaj so jo zvezali in njena rama se je pri tem razgalila. S to golo in motnoblešččo ramo je pričela svoje koketerije po odru in po gledališču.

Jalen je gledal skozi kukalo, se domislil, da je njeno rožnato krilo neko staro spodnje krilo in se smehljaj.

Pomagati si zna dobro. Bluzo na rami sem v naglici razparal in potem našahko spel. Vidi se, da sem dobro napravil. Prvo dejanje je pri kraju. Prostor se razsvetli in prične so naslikane velike nage ženske ki plešajo. Slikarja je že stara in ohledela. Neke neznane mlade dame v loži nasproti strastno zabadajo svoje oči v mladega oficirja, ki sedi v loži tik Jalena. Pomaknil se je čisto na kraj, pol hrbta moli že preko stena, zdi se, kakor bi ga že deloma privleklo bliže. Pomagajo si z lornjetami in kukali.

Jalen sedi, podpira z roko lice in meša z žličico črno kavo.

— Mama, prosim čokolade, pravi sinček in Carmen sladko se smehljaje kima. Ali pri tem se vrši na stolu, kakor bi sedela nekje nad mizo, nad svojo obitelji in nad vsemi temi kavarniški ljudmi.

Iz spodnjega kota se približa suh in dolg gospod, obsto ji pred mizo in se trudno priklanja Carmen naglo vstane

in mu ponudi nenavadno prijazno roko. Govorita tiše, govornita spet glasneje, pogledujeta si živahno v oči in si stiskata roke: enkrat in še enkrat. Pomeček traja in traja. Jalen gleda v drugo smer po kavarni in kadi smotko. Otroka sta našla ilustriran časopis, tiščita glavi vanj in si ogledujeta slike.

Suhi gospod odide dalje po kavarni. Carmen sede, reče tiho in pomenljivo, da je to gledališki kritik in šviga z očmi od mize do mize. Jalen predlaga, da bi šli domov, in to ji ne ugaja. Vda se vseeno. Sama si poišče plašč in ga da možu. Pusti se počasi in zložno oblačiti. Ko odhaja prva skozi vrata, se ozira zadnjic na vse strani. Tudi se zunaj na samotni ulici se ji pozna neka ekstaza.

Jalen vzdihne in si misli Zoprno!

— Kaj vzdihuješ?

— Dolgčas — pravi naglas in zavzdihla.

— To si ti, — reče Carmen naglo. — To si ti!

In zopet gredo molče naprej. Otroka spredaj in Jalen in Carmen zadaj.

Doma ne žuje nihče več. Otroka se slečeta in gresta v sodnino sobo spat. Jalen se tudi slači in zdelo. Carmen sedi pri mizi, hupi jaholko in ga griže s svojimi belimi močnimi zobmi. Nože je prekrizala in levo stopalo nestrpno maje. Vstane nenadoma, stopi pred moža, zravna se in reče:

— To mi moraš priznati: Carmen sem z dušo in telesom!

— To si — pravi mož, vrže nogavice na čevlje, odgrne posteljo in leže.

— Prosim te, bodi tako dobra in ugasi luči!

Obrne se proti bližnji steni in siloma zatisne oči.

— Zoprno, nenavadno zoprno! — mu nepretrgoma šviga po mislih.

NAŠI ZASTOPNIKI

- California: San Francisco, Jacob Laublin*
- Colorado: Pueblo, Peter Cullig; Walsenburg, M. J. Bajuk*
- Indiana: Indianapolis: Fr. Markich
- Illinois: Chicago, Joseph Bevilac*
- Chicago, J. Fabian* (Chicago, Cicero in Illinois)
- Joliet, Jennie Bambich
- La Salle, J. Spelich
- Mascoutah, Martin Dolenc
- North Chicago in Waukegan, Math Warssek
- Michigan: Detroit, L. Plankar*
- Minnesota: Chisholm, J. Lukantich
- Ely, Jos. J. Pesbel
- John Teran, Ely, Minn.
- Eveleth, Louis Gouze
- Gilbert, Louis Vesasi
- Montana: Roundup, M. M. Paulian
- Nebraska: Omaha, P. Broderick
- New York: Gowanda, Karl Strnisha*
- Little Falls, Frank Masle*
- Worcester, Peter Kode*
- Ohio: Barberton, Frank Troha*
- Cleveland, Anton Bohak, Charles Karlinger*, Jacob Resnik
- Girard, Anton Nagode
- Lorain, Louis Halant, John Kumbe
- Youngstown, Anton Kikolj
- Oregon: Oregon City, J. Koblar
- Pennsylvania: Beasemer, John Jenikar
- Conemangh, J. Brezovec*
- Coverdale in okolica, Jos. Paternel
- Export, Louis Supancic*
- Fazrell, Jerry Okora
- Forest City, Math Kamln*, Frank Blodnikar
- Greensburg, Frank Novak
- Homer City, Joseph Kerin
- Imperial, Vence Palcich
- Johnstown, John Polants*
- Kraya, Ant. Tuzelj
- Luzerne, Frank Balloeh
- Midway, John Zust*
- Pittsburgh in okolica, Phillip Progar
- Steelton, A. Hren
- Turtle Creek, Fr. Schifrer*
- West Newton, Joseph Jovan
- Wisconsin: Milwaukee, West Alisa, Frank Skok*
- Sheboygan, Anton Kolar
- Wyoming: Rock Springs, Louis Tauchar*
- Diamondville, Joe Rollich
- (*Zastopniki, ki imajo poleg imena *, so upravičeni obiskati tudi druge zasedbine v njih okraju, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.)
- Vsak zastopnik izra potrdilo na svojo, katere je prejel. Zastopniko lahko pripoznamo — Uprava "Glas Naroda"

MARS SE NI OGLASIL NA SIGNALE Z ZEMLJE

V noči 28. julija 1939 se je bil Mars najbolj približal naši zemlji, in sicer na 50 milijonov kilometrov. To se zgodi enkrat v 15 letih. V tem času je Mars vedno najsvetlejša nebesno telo in že od pamtveka je opozarjal ljudi nase. Po mnenju zvezdoslovcev je bila samo Pe pelčica, ker je zaradi svoje ekscentrične poti zemlji v večjem delu svojega kroga toka tako oddaljen, da ga ne moremo dobro opazovati. Mars je bil vedno predmet pozornosti zaradi svoje rdeče svetlobe in navadni zemljani so mu pripisovali posebne pomen, češ, da oznanja njegov pojav na nebu vojno.

Vse to se je izpremenilo leta 1877, ko je objavil italijanski zvezdoslovec Schiaparelli izsledke svojih opazovanj Marsa. Ljudje so jeli nehoti motriti to nebesno telo z navadnimi očmi, ki so našle v njem naš zenoj podoben planet. Če so videli, da so postale ploskvice na Marsu, ki so precej debele, nekoliko rdečkaste, so si ta pojav takoj pojasnili s tem, da je morala nastati na Marsu vulkanska katastrofa. Iz računali so njegovo temperaturo in gostoto ozračja, po kateri bi se dalo sklepati o vrsti na Marsu živečih bitij. Skratka, vse se je sukalo okrog tega, da se posredno ali neposredno dokaže da je Mars obljuden.

V zadnjem času, ko je bil Mars zopet tako blizu zemlje, se je razširila vest, da je opazil zvezdoslovec Slipher na Marsu sledove rastlinstva, kar naj bi potrdilo domnevo, da je ta planet obljuden. V javnost je prišla tudi vest, da so oddajali v noči 27. na 28. julija 1939 z Heydenove zvezdarne v Združenih državah signale z visoko frekvenčnim oddajnim aparatom 40 oddajnih aparatov na kratke valove je bilo pripravljeno, da bi sprejeli vesti z Marsa. Odgovora pa seveda nihče ni dočkal in ga ne bo kajti Mars je en sam ocean ledu in na njem ni niti iskric življenja.

Tako trdita in svojo trditve zelo logično podpirata inž. Horbinger in Fauth v svojem nauku, ki sta ga nazvala "Nauk o kozmičnem ledu." V njem sta postavila povsem novo koncepcijo o postanku našega sončnega sistema. V logičnem vrstnem redu sta prikazala sliko njegovega razvoja in sedanjega stanja. Vsi planeti, kar se jih suče okoli sonca, so razen naše zemlje mrtva, z ledom pokrita nebesna telesa. Samo na naša zemlja, ki ima dovolj vode in dovolj toplo notranjost, omo goča edino življenjsnost cepljenje vode v vodik in kisik.

Mars ne more nikoli odgovoriti na signale z zemlje, ker je obdan z jeklenim oklepom. Njegovi kanali niso delo visoko razvite tehnike živih, mislečih bitij, temveč delo sončne gravitacijske sile, ki vpliva na vso njegovo ledeno skorjo in z njo pokrito vodno maso tako, kakor luna na našo zemljo, na kateri povzroča morsko plimo in oseko. Pod vplivom sončne gravitacijske sile nastaja na Marsu plima, to se pravi nabiranje vode na ekvatorju, v čemer jo ovira ledena skorja.

Voda torej išče pot najmanjšega odpora in to so stikalne ploskve med praledom in grmadami, padlimi z asteroid. Pri vlačevana po soncu, jih prodre in udari ven, a tu takoj zamrzne. Po tem, kakšna je lega stikalnih ploskev na kraju, kjer jih voda prodre, to se pravi bodisi v isti ravnini ali pa nad njimi, si poišče voda svojo pot. V prvem primeru se razlije po obeh straneh preliva in s tem napravi obliko kanala, ki je širok in se zdi kakor razlit. V drugem primeru je kanal ostro omejen samo na eni strani, na drugi je pa kontura nejasna. Tako pojasnjuje Horbingerov nauk pojav, ki so ga poprej pripisovali delu Marso-

NAJSAMOTNEJŠI OTOK V ATLANTSKEM OCEANU

Daleč v Atlantskem oceanu, 30 milj od irske obale leži otok Aran. Prebivalci otoka so ribiči od pamtveka in so znani kot drzni in izkušeni mornarji, poleg tega pa so globoko verni v tradiciji živo povezani s preteklostjo svojega rodu. Rod za rodom se neprestano bori z divjnimi elementni oceana, da se preživi. Tako žive sami svoje življenje, daleč od sveta, svetlu skoraj neznan.

Pred nedavnim je eden iz med irskih škofov šel na tri-dnevno potovanje po tem otoku, da bi posvetil cerkev, ki so si jo prebivalci otoka sami pozidali. Stavbeni material so dobili na otoku samem; skalnate sklade in ilovico. Možje so dan za dnem po končanem riholovu na hrbtih prenašali težke skale, da je počasi zrastel iz tal novi zid — božji hram otoka. Škof Walsh, ki se je odpravil na ta otok, se je odpeljal do samotnega koščka suhe zemlje sredi morja z motornim čolnom. Toda čoln zaradi močne oseke ni mogel pristati. Zadnji košček pota je moral škof opravit v lahkem čolničku. Naproti mu je prišlo 30 čolnov, ki so bili vsi slovesno okrašeni. Po končanem obredu posvetitve cerkve je bila na otoku tudi sv. birna, prva po letu 1880, ki jo pomnijo le še najstarejši otočani, vsi ostali prebivalci pa so prave življenju videli, kako se deli zakrament sv. birne.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, ako je vam le priročne da se poslužujejo — UNITED STATES oziroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER.

Kadar so družine vojakov v potrebi, jim pomagajo izurjeni društveni delavci Rdečega Kriza. Drugi predstavniki delujejo s četami v taboriščih in v inozemstvu. Dobrobit vojakov in njihovih družin je ena najvažnejših skrbi Rdečega Kriza. Toda, to delovanje se more nadaljevati samo če dobimo vašo pomoč! Pomagajte Vojnemu Fondu 1944 leta.

KNJIGA, KI STE JO VEDNO ŽELELI

The Modern Encyclopedia

V ANGLEŠČINI

22,000 Razlag . . . 1,100 Slik

Najnovejša svetovna Encyklopedia, v kateri more vsako kakoršnegakoli poklica najti razlage vsake besede spadajoče v njegovo stroko.

Cena sedaj \$4.-

(Poština in zavarovalnina plačana.)

Knjiga vsebuje 1176 strani in je okusno v platne vezana. — Skoro neverjetno je, da je mogoče tako najpopolnejšo knjigo dobiti za tako zmerno ceno.

Knjigarna Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

TO KNJIGO BI MORAL IMETI TUDI VSAK DIJAK NA RAZPOLAGO

Razprodaja KNJIG

- po 50 centov komad.
- IZDALA SPLOŠNA KNJIŽNICA
1 Domače živali
Spisal Damir Feigel	19 Tokraj in onkraj Sotle
Spisal Fridolin Zolna	28 Magda
(Igra) — Alojzij Remec
2 Kreutzerjeva sonata
Spisal L. N. Tolstoj	22 Slovenske balade in romance
Uredil C. Golar	29 Peterčkove poslednje sanje
(Igra) — Pavel Golin
3 Sto ugank
Spisal Oton Zupančič	23 Zbrani spisi za mladino
Spisal Engelbert Gangl	30 Potopljeni zvon
(Igra) — Gerhart Hauptmann
6 Preganjanje indijanskih misijonarjev
Spisal Josip Spillman	24 Andersonove pripovedke za mladino
Priredila Uta	31 Revizor
(Igra) — Nikolaj Vasiljevič
8 Pravljice
Zapisal H. Majar	14 Pravljice in pripovedke za mladino
Spisal Silvester Košutnik	32 Spodobni ljudje
(Igra) — L. Lipovec
10 Dedek je pravil
Spisal Julij Slapšak	15 Suneški invalid
Spisal Silvester Košutnik	33 Črne maske
(Igra) — L. Andrejev
12 Frank Baron Trenk
Po raznih virih napisal Gjuro Panduric	17 Vojnimir ali poganstvo in krst
Spisal Josip Ogrinec	34 Antingone
(Igra) — Poslovenil C. Golar
13 Pariški slatar
Poslovenil Silvester K.	25 Poletno klasje
Izbrane pesmi — Spisal C. Golar	35 Pol litra Vipavca
(Igra) — Damir Feigel
16 Spisi Kristofa Smida
Poslovenil P. F. Hrovat	26 Denar
Dr. Karl Englis — Poslovenil Dr. Albin Ogris	36 Sveti Just
(Igra) — Spisal dr. F. Petronio
18 Mladim srcem
Drugi zvezek. Zbirka za slovensko mladino. Spisal Kaver Meško		37 Fabiola in Neža
(Igra) — Poslovenil J. Podbevšek
		38 Tončkove sanje na Miklavžev večer
(Igra) — J. Erbežnik in F. Roje
- Ker je zaloga teh knjig zelo omejena, je pri naročilu pripravljivo omisliti več zbir, da nam bo na ta način mogoče vsakega zadovoljiti.
- KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO.
- 216 West 18th Street New York 11, N. Y.

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebščine. Da si rojaki zasigurajo redno dopolnjevanje lista, lahko gredo upravitelstvu na roko s tem, da imajo vedno, če je mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES?

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR.

144

"Ne bom potova! ponči! Kako so me zapustili! Kakor ogledano kost. Lepo plačilo za trpljenje! Nazaj pojdi mi je naročil Iztok. Lahko ji njo uteči brez suma ker beži jo bogatini iz mesta. Gotova lahko. Ali zato ni treba menegoniti kakor pseta. Nazaj pojdi! Nazaj v Solun in pozdravi in povej in groši in reci in pripelji jih sem. Seveda! Vsak bi jedel če mu kdo strese v naročje! Prava ljubezen taka, če mora starce otemati za ženine. Takoj pojdi, nocoj, hitro, lepo te prosim, očka —"

Radovan je oponašal Rača.

"Ne bom potova! ponči, sem rekel in še pravim."

Goodec je jezen odšel v Toper in začel stikati po kletih. V pretoriju je za ledil se nedotaknjeno shrambo za vino in jedi. Zasadil je plamenico v prst, zakuril ogonj in začel večerjati. Po večerji je nagibal tlačo dolgo vrč k ustnicam, da je omagal ogonj in on. Naslonil se je z glavo na glinasto posodo in zaspal.

Ko se je bila po Bizancu raznesla vest o pohodu barbarov, je Upravdi posvela polt na suhem licu. Vse noči je gorela svetilka v njegovi sobi in vsako uro mu je silencarij poročal o novih grozotah barbarov, o katerih so pripovedovali begunci. Despot je preklinjal Tunjuša, se oziral khrati skozi okno na dovršeno kapolo sv. Sofije in molil za dar modrosti.

Toda v tem, ko je Justinijan upegibal tilnik pod jarmom skrbni, ki so nenadoma navalile nanj, se je carica veselila pohoda barbarov. Do duše je bila uverjena, da je to Iztokovo delo. Zakaj njeni ovdahni so prisluškovali šepetanju po tabernah, namigavanju po forih, ugibanju med vojaki in glasni rodbi brezposelnih bosjakov, ki so drli na jesen v Bizanc. In ves Bizanc je sodil, da je ta pohod barbarov, ki kakor pravilna vojska napadajo carske vojske na planem, delo in sad Iztokov.

Ničemnice ni pekla rana carstva, katero so zasekali Slovenci. Dasi je Iztoka črtila, je bilo vendar toliko gizdavosti v njej, da je bila ponosna na svojo nekdanjo ljubezen. Zaskrbelo jo je edino to, ko bi se zavedel Upravda, da je prav za prav ona užgala ta strašni plamen maščevanja. Kakor bi se zasvetil iz noči moč in ji nastavlil rez na vrat, tako se je hipoma domislila Iztokovega pisma. Davno je bil že uničen ta košček pergamenta, davno ni prišel do Upravde noben senator več, ki je tedaj slisal to pismo. Tedaj despot ni verjel. Ko bi pa danes kdo vstal in mu v hridkosti polnih urah rekel: To je Iztok, to je Orion, katerega je carica — — Mazlo jo je spreletelo, ko se je domislila Azbada, ki je z njo in zanj kovaril. In odkar ji ni videl Irene, odkar ni izpolnil njenega povelja, ker ga ni mogel, ga je mrzila, poniževala. Če se maščuje magister equitum če gre do Upravde? —

Teodori se je kljub bahni svetlobi razkošnih svetilk zameglilo pred očmi. Vedela je, da despota muči ljubosumnje. Kolikrat mu je že pregnala dvome z gorkim objemom, s kipečimi ustnicami, razpaljenimi od iznevernih poljubov. In če bi sedaj Azbad, ki toliko ve, če bi govoril in Upravdi podrl vero vanjo —

"Proč, proč z dvora! Nad Slovene!"

V pozni noči je oblekla preprosto haljo od platna, razpuščila lase, zavila glavo v oziavnicu in šla kakor spokoren menih k despotu.

Upravda je hodil po sobi, glava mu je bila sklonjena globoko na prsi, Teodora je peslišno odgnila zaveso in obstala. Ko se je obrnil despot proti vratom, je stresnil z glavo, dvignil koščeno roko in ostrmel. Teodora je nagnila glavo in ni izpregovorila.

"O, despojina!" je vzkliknil otožno Upravda in hitel k carici ter jo objel. Njena glava se je trudno naslonila na njegovo prsi.

"O, sveta, edina, kdo ti je ranil srce? Govori, na Krista, zakaj si užaljena?"

Pogladil je z roko ravnice lase, ki so kipele izpod oglasnice. Kakor trudna je dvignila glavo in ga pogledala.

"Ali naj se venča despojina z diademom, ko se upogiba pod težo skrbi glava največjega gospoda zemlje in morja?"

Upravdi so od čutja trudne oči zažarele v čudovitem ognju kakršnega ukreše najstrasnejša ljubezen. Drhteč jo je privil k sebi in poljubil.

Rahlo se je umaknila za korak od njega.

"Despot, ni ugasnila luč v moji sobi, ker ne ugasne v tvoji. Iskale so moje misli pomoči zate. Ob tej uri se mi je rodila misel, katere ne zametuj, kakor nisi drugih in se nisi varal."

"Ne zavrzem je! S teboj je božja modrost!"

"Koga bi nad barbare? Ni poveljnika, ni vojakov? Je poveljnik, so vojaki. Vojaki leže v Tzurulu, brezdelje uniči te najboljšje jezdece; poveljnik je tv Bizancu, naj gre, naj zmaga barbare — Azbad!"

Samo za hip je preudaril Upravda. Konjenica v Tzurulu varuje Bizanc, resnično zato naj gre barbarom naproti.

"O, despojina! Svečnik peterorarnik ulijem od zlata v dar sveti Sofiji, ki te je navdahnila. Zgodi naj se!"

"Ti si pomišljal, ker se bojiš za Bizanc! Ne boj se za mesto! Na ozidje gre Teodora, preden se zamaje tron, na katerem sediva! In pred barbari se ne bo tresel nikdar prestol k'ščenikov!"

Teodora je vzkipeła in dvignila desnico izpod oziavnice, da je zablestel beli laket. Upravda ga je z obema rokama prijel in hvaležno poljubil.

Teodora je odšla, krog ustnice ji je poigraval smeh, dokler ni v njeni sobi zadonel naglas, ko je legla na divan kakor dedica iz hipodroma, ker je prevarila dva ljubimeca, da se igra s tretjim.

Upravda je razmišljal do jutra o despojninem svetu. Sam je dobro vedel za konjenice v Tzurulu. Teda da bi od vrat Bizanca pošiljal vojske! Sedaj pa je rekla carica: — Na ozidje grem! Da, Bizanc se lahko ubrani.

Takoj je spisal odlok, s katerim je imenoval Azbada, magistra equitum, za vrhovnega poveljnika carske vojske v Traciji in Iliriji z nalogo, da prežene barbare preko Hema in preko Donave. Narekoval je hkrati tajniku poseben ukaz, da morajo izročiti vse trdnjave po Astiki in Traciji in Meziji, vsa mesta, predvsem Odrava, dve tretjini pehote in konjenice pod povelje Azbada, da osvobodi zemljo od barbarov.

(Nadaljevanje prihodnjid)

KADAR PRIDE POMLAD

Piše P. Dobrila.

Ko dahnejo pomladni vetrovi pa ozelenijo gaji in trate, mi uhajajo misli v ono zlato dobo ko sem še nosil tiste praktične hlačice, ki so bile prirojene tako, da je iz njihovega zadnjega dela vedno uhajal kos platna, v dobo, ko sem komaj začel razločeval puško od palice, pa sem vendar že takrat ne malokrat točil debele solze, kadar me oče ni povabil s seboj, ko je šel s puško od doma. Ob takih prilikah me je vedno tolažil: "Zdaj se ne moreš v menoj, ker si premajhen; čim pa dorasteš meni vsaj do pasu, te vzamem s seboj."

Odmerno višino je zaznamoval očka z majhno zarezo na okviru kuhinjskih vrat. Danes dan sem se vzpenjal na prste in se meril. Pri teh primerjavah se mi je vedno zdelo, da se nesrečna zareza pomika čedalje višje. Odločil sem se za prevaro. Ko domačih ni bilo doma, sem urno poiskal kuhinjski nož in napravil niže novo zarezo. Seveda sem bil prepričan, da mi ne bodo prišli na sled. Pokliskal sem očeta in še druge priče in sem v eni sapi dokazoval, da sem že dorastel celo više od zareze. Ali joj! Oče mi ni čestital, da sem se tako požuril v rasti, in me povabil na lov, ampak me je nagradil z leskovim oljem, ker je bila zareza "najčistena" pregloboka in je močno kvarila okvir vrat.

Ko sem dopolnil šesto leto, sem se z noskom resnično dotaknil one zasovražene zareze, ne da bi mi bilo treba vzpenja ti se na prste. Tedaj sem pa dvignil tako vpitje, da so se do mači kar prestrašili, ali se mi ni morda kaj pripetilo. Pri tej priči sem tudi prijel očeta, naj izpolni svojo obljubo. Oče je bil možak, ki je držal dano besedo ter izpolnil obljubo.

Nepopisno je bilo moje veselje. V poznejšem življenju sem se le redko počutil tako srečnega, kakor na moj šesti rojstni dan, ko me je oče iznenadil s tem, da me je preoblekel v nove in prave hlače nadkolenke s pokončnimi žepi, me oprtal z majhnim nahrbtnikom nabasanim z raznimi dobrotami, in za višek veselja mi je na desno roko obesil morilno orožje, prvo puško, na vzmet, z edinim nabojem iz plutovine, pritrjenim z vrveco ob kopito. In da bo veselje še večje, me je še tistega dne vzel s seboj v lovišče. To je bilo nekako v drugi polovici meseca junija, ko sem ob očetovi nogi na moč ponosen korakal skozi vas, obo rožen s svojo enocevko, očka pa s svojo staro polrisanico.

Kmalu za tem sva krenila na stezo, ki naju je vodila po robu male, skalovite kraške dolinice, ki je bila na sončni strani vsa porasla z nizkim grmičevjem in redkimi borovci, na senčni strani pa so iz zemlje štrlele gole skale. Med potoma sva prepodila jato sivobelih ptic, ki so se pasle ob stezi in pri odletu povzročile tak ropot da sem od strahu zavpil. Trepetajoč sem stekel k očetu in se ga oklenil. Oče, ki je videl mojo plahost, mi je dejal:

"Sinko, ti ne boš nikdar lovec, če se boš ustrašil vsake ptice." Zagovarjal sem se, da se ptičkov ne bojim, ali se nič več ne spominjam da sem imel zadnjič živega mladega ptička v rokah in celo kavsnil me je, pa se ga nisem bal. Tistih več likih ptic, ki so prej odletele, pa sem se ustrašil, ker so tako zašumele in ker jih ne poznam. Ko je videl, da me ptice zanimajo, mi pravi: "No sinko, da boš tudi vedel, ti bom na kratko povedal, kar vem o njih."

Snel je puško in jo prislonil na borovo rogovilo in sedel ob stezi na skalo, poraslo z debelim, zelenim mahom. Ker nisem hotel v ničemer zaostajati za njim, sem z važnimi kretnjami isto napravil tudi jaz in prislo-

nil poleg očetove svojo puško. Nahrbtnik sem obdržal na sebi ker ga tudi oče ni odložil.

Zdaj pa je pričel:

"Ptice, ki so te malo poprej tako prestrašile, imenujemo skalne jerebice, ali kotorne. In kotorna smo povzeli po nazih sosednih Italijanov — Slovani na Balkanu pa jih imenujemo kamenarke. Ta vrsta ptic živi večinoma na skalovitem svetu, ponekod tudi zelo visoko v Alpah. Živijo pa tudi v nižinskih skalovitih krajih. Na Krasu so se zelo razmnožile, kar je dokaz, da jim kraško podnebje zelo ugaja. Če kotorna miruje, jo med skalami zelo težko ugledaš; zaradi izredne varovalne barve. Ob brezvetrnih sončnih in južnih dneih so skalne jerebice zelo leno in se pred človekom kaj rade pritisejo k tlom ter ne odletijo, dokler jih skoraj ne pohodiš. Ne verjetno pa so živahne, ko pijo doma, sem urno poiskal kuhinjski nož in napravil niže novo zarezo. Seveda sem bil prepričan, da mi ne bodo prišli na sled. Pokliskal sem očeta in še druge priče in sem v eni sapi dokazoval, da sem že dorastel celo više od zareze. Ali joj! Oče mi ni čestital, da sem se tako požuril v rasti, in me povabil na lov, ampak me je nagradil z leskovim oljem, ker je bila zareza "najčistena" pregloboka in je močno kvarila okvir vrat.

Ko pride čas gnezditve, si poišče skalna jerebica primeren prostor za gnezdišče v gostem šopu trave med skalami. Vanj nanese običajno štirinajst do šestnajst jajčec, skoraj dva krat tako velikih, kakor so jajca domačih golobov. Medtem ko samica sedi na jajcih, stoji njen možiček v bližini in prepeva v nalih presledkih svojo pesem. Ta pesem se glasi od lutrnjega do večernega mraka. Oznanjalec veseliga dogodka, ki ga pričakuje, je v svojo pesmico tako zamaknjen, da večkrat niti ne opazi nevarnosti ki mu preti za hrbtom od četveronožne ali krilate roparice. Nevarnost opazi mnogokrat že le tedaj, ko ga tišči ena ali druga roparica že za vrat.

Konec majnika ali v začetku junija se na Krasu običajno izvalijo mladiči, porasli s gostim temnorumenim puhom od glavic do repka. Komaj nekaj ur potem se oprostje lupinaste ga oklepa in mamica in očka jih vodita na pašo, hrano si že iščejo sami. Mladiči popolnoma dorastejo že v dveh mesecih in živijo potem skupno v jati. V mladih zimnih nočeh se vsa jata stisne v kepasto skupini. Zaradi tega so kaj lahko plen roparice. Pomnožena jata skalnih jerebice prebije skupno življenje vso zimo in pomlad do časa paritve. Tedaj se razdele v pare in prične se boj za domovinsko ozemlje. Kakor druge gnezditje tudi te ptice najrajši prav na istem mestu, kjer so se same izvalile. Meso skalne jerebice je zelo okusno, zato ji streže po življenju vse, kar leže in gre.

Moj očka je bil v pripovedovanju velik mojster, rad sem ga poslušal in hudo mi je bilo, ko je zaključil "Sinko, za danes o jerebicah dovolj, pojdiva dalje."

Urno pograbiva vsak svojo puško ter jo mahneva po skalo

viti stezi, ki naju privede na široko Rodiško pot. Ta je bila vsa razorana. Iz razorov je štrlelo vse polno debelega in ostrega kamenja. Ob strani poti so rastle stari in visoki topoli, ki so se morda sto let upirali kraški burji, da so se v močnem loku sklanjali preko pota. Kakor je očka pripovedoval, je bila ta pot nekoč zelo prometna, ker je tvorila direktno zvezo med Kranjsko in Istro. Po njej so pred leti škrj pala kolesa težko naloženih furmanskih voz, ki so prevažali različno blago iz Kranjske v Istro, nazaj pa vozili sočno grozdje in sladko vince.

Pot se je položno vila ob vznožju nekaj nad šest sto metrov visokega hriba Videž, ki je bil preden so zidali Benetke, ves porasel s temnim hrastovim gozdom. Tedaj so se po njem skrivali še volkovi, medvedje in risi. V onem času pa, ko so postavljali temelj Benetkam, je zapela sekira in nastale so puste goličave, s katerih je burja odnesla zemljo tako, da so se pokazale gole skale, ki jim danes pravijo Goriški in Istski Kras. Danes je Videž porasel z borovjem, ki ga je pred kakšnimi 70 leti posadila užaljena mladina, katero je enkrat na teden pozval v župnišče in tamkaj seznanjal z osnovnimi pojmi računske in pisarne abecede ter jih učil umnega gospodarstva pokojni župnik Zupan. V tem gozdu se danes morda skriva še kakšna srna plahi dolgonosec, lisica, kuna belica ali jazbec in že redka divja mačka.

Pot naju je vodila do tako imenovanega sedla Pekel, ki veže Videž z malo nižjim Borštom, poraslim z nizkim hrastičjem in drevnim grmičjem. Na desni strani pota se dviga Babna gora, na vzhodni strani porasla z borovino, na zapadni pa je gola in kamenita. Takoj izza Babne gore se dvigata nad vasjo Rodik hriba Loza in Čuk Med Borštom in Babno goro se razprostira lepa dolina "ograde," ki so nastale na ta način, da je marljiva roka izruvala iz tal štrleče skale in z njimi obzidala del sveta, zaradi izruvanih skal nastale luknje pa je izravnila z bog ve od kod napojeno zemljo, ki jo je kmetiš pognojil in obsejal s travnatim semenjem. Tam, kjer so nekod iz tal štrlele gole skale so danes lepi travniki v ogradah. Te travnike je plemenita divjad izbrala za svoja krmišča in tja me je očka vodil z namienom, da me seznanj z vitko srno, dolgonhim zajcem in zvitorepo lisico.

(Nadaljevanje prihodnjid)

Eva Le Gallienne, slovita oderska igralka, ki sedaj nastopa v slavni Čehovi igri "The Cherry Orchard" s Jozefom Schildkrad-om v National gledališču v New Yorku, na 41. cesti in Broadwayu.

NAJBOLJŠI PRIJATELJ
V NESREČI VAM JE:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA
PODPORNJA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50. in otroke do 16. leta starosti.

Glanstvo: 64,500
Premoženje: \$16,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:
2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

KNJIGARNA

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street
New York City

Andrej Ternovec
Spisal Ivan Albrecht
Cena 50 centov

Balade in romance
3. izdaja — A. Askere
Cena 50 centov

Ko smo šli v morje bridkosti
Spisal Rev. K. Zakrajšek
Knjiga pripoveduje, kako je Hitler nastavljal litanice in sanjke in pripravil "strup" za Jugoslovane in njihovo državo že dolgo prej kot jo je napadel.
Knjiga je v platnu vezana in ima 207 strani.
Cena \$2.—

Sodobni državljani naj naročijo knjilico —
"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES"
V tej knjigi so vas pojasnila in skloni na naseljenje.
Cena 25 centov

Živi izviri
Spisal Ivan Matičič
Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.
13 poglavij — 413 strani
V platnu vezano
Cena \$2.—

Duhovni boj
(Izdala družba sv. Mohorja)
L. Skupoli
Cena 50c

Ako naročite knjigo, priložite k naročilu U. S. oziloma Canadian Money Order za omenjeno svoto. Manjše svote, lahko pošljete v U. S. znakih po 2. oziloma 3 centa.

Državljanški priročnik
Knjižica daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan.
(V slovenskimi)
Cena 50 centov

POUČNI SPISI

Pohorske poti
Spisal Janko Glaser
Cena 50c

Angleško Slovensko Berilo
(F. J. Kern) — Vezana knjiga
Cena \$2.—

Brezposelnost
Spisal Fran Erjavce
Cena 50c

Problemi sodobne filozofije
Spisal Dr. France Vebec
Cena 50c

Mlekarstvo
Spisal Anton Pevec, 8 slikami.
168 strani. — Knjiga za mlekarje in farmerje v splošnem.
Cena 50 centov

Obrotno knjigovodstvo
258 strani, esana. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbo, umetno in strojno knjigovodstvo ter telesovodstvo.
Cena \$1.—

Angleški Molitveniki

V krasni vezavi, najfinejšega izdelka.

"KEY OF HEAVEN" v finem usnju \$1.50

"KEY OF HEAVEN" v imitiranem usnju \$1.—

Naročite pri:
SLOVENIC PUBL. CO.
216 West 18th Street
New York 11, N. Y.